

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonaë, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 6. De sensuum exteriorum moderatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

beata hominis vita, cum omnes affectus ejus rationi & veritati consentiunt, & tunc vocantur gaudia, & amores sancti: si verò non consentiunt, dissipant mentem, & vocantur libidines, & perturbationes. Monstra sunt quæ vinci, & edomari non possunt, nisi continuò adversus ea decertemus. Nec satis est in universum ac veluti acervatim actus elicere, quibus mores corrigere, pravosque affectus coercere decernamus; in hoc enim generali apparatu pugnae, castigationis, abnegationis, & separationis ab omni solatio creaturarum, natura nostra ad malum prona nihil reperit, quod ipsam vexet, licet arma contra illam expedire videamur, ac propterea hujusmodi decretis non contradicit, imò virtutis eo modo, & quasi in ideâ conceptæ pulchritudine delectatur, ipsam probat, & laudat, ipsique infideles, & Philosophi eam sic amplexi sunt. Inde multi decepti de vitiorum victoria inaniter gloriantur, quia bonis desideriis naturam repugnare non sentiunt; at cum inito singulari certamine non vitia generatim, sed unum peculiariter aggrediuntur, cum pravum affectum insurgentem viriliter expugnare nituntur, cum aliquid quantumvis minimum tolerandum occurrat: tunc demum apparet quam vanæ fuerint, & debiles præconceptæ deliberationes. Singulas ergo, & peculiare occasiones, quæ nunquam desunt, abnegandi seipsum, & pravos affectiones coercendi, observare oportet, & in his se fortiter gerere; nam sic animi motus sub rationis imperio reguntur, sic vitia eradicantur. Hoc autem fieri nequit sine contentione infatigabili, quæ semper operetur: sine profunda attentione, quæ omnia penetret, & perscrutetur usque ad radices: sine perpetua violentia, quæ fixas cordi affectiones evellat. Motus enim voluntatis nostræ in Deum, utpotè contrarius inclinationi depravatæ naturæ, violentus est, & nisi subinde nova vis illi imprimatur, statim ad nos ipsos descendimus motu, qui infirmæ voluntati naturalis est. Sicut autem noxas & inutiles herbas in areolis horticorum impedire ne crescant, & radicitus evellere possumus; numquam tamen efficiemus, ne iterum suâ sponte nascantur: ita nonnumquam contingit, affectiones nostras eo nos studio moderari, ut naturam mutasse videamur. Verùm quidquid curæ ac diligentia ad hanc rem adhibeamus, semper natura in suo fundo corrupta est, aliosque motus inordinatos producit, ex quo sequitur, à studio mortificationis numquam cessandum esse, numquam arma

deponenda. Quod si quis aliquando Deo juvante heroicam virtutis actum vel semel elicierit, hic solus sufficiens est ad omnem naturæ repugnantiam deinceps superandam, & ad veram animi libertatem consequendam. Quidam viri sancti cum semel devictâ naturæ contumaciâ ulcerosi saniem lambere, & fugere ausi sunt, omne postmodum morborum genus non solum suæ stomachi fastidio, sed hilari etiam ac propenso animo contrectarunt. Tanti refert vel semel heroico actu vicisse se ipsum.

S. V I.

De sensuum exteriorum moderatione.

Quia solet vitiiis via per oculos aperiri, eos omninò avertere oportet ab omni, vel momentaneo cujusque rei aspectu, quæ ad peccandum allicere, vel à perfectione retrahere possit, eâ prorsus accuratione, ac celeritate, quâ quis à loco morbofo, & pestilenti recedit. Triplex autem est oculus, quo res creatæ conspiciuntur. Primus est animalis, cum solâ sensibili rei pulchritudine, & elegantiâ homo delectatur, & in ipsa exteriori specie immoratur, nec aliud considerat. Secundus est philosophicus, cum ex rei visæ symmetria & concinnitate, discendi cupiditate intellectus excitatur ad ejus naturam, & proprietates investigandas. Tertius est Christianus, cum à visione creaturarum mens elevatur ad Creatorem, ejusque amore succenditur. Isto oculo vir fidelis res omnes intuetur, per hæc visibilia ad Deum invisibilem assurgens, qui est vera pulchritudo, à qua veluti à fonte omnes rivuli creatæ pulchritudinis emanant, quia ipse est qui verè est, in quo res omnes verè sunt; nam in seipsis umbra sunt, & deficiunt, ac propriè non sunt. Omnium autem sensuum vita à re ipsi objecta dependet, sicut vita corporis ab anima. Oculorum enim vita in rerum visione consistit; vita aurium in harmoniâ, & vocum auditu; cum videlicet visus in aspectu rei pulchræ delectatur, & auditus complacet sibi in vocum & organorum concentu. Ex hoc autem consequens fit, ut sensuum mors nihil aliud sit, quam separatio ab his, in quibus eorum vita subsistit. Nihil verò perniciosius vitæ Christianæ, quam vita sensuum: nam cum animæ facultates imaginationi, hæc sensibus corporis, nexu ferè indissolubili colligatæ sint, commota à sensibus phantasia potentias rationales inficit, & immutat,

rat, trahitque voluntatem, ut pravis tandem delectationibus assensum præbeat: quod malum aliter evitari nequit, nisi sensus à noxiis voluptatibus retrahantur. Porro mors sensuum, de qua sermo est, duplici modo contingit, physice, & moraliter. Physice cum sensus omnino à suo objecto remouetur, ut cum oculi ab omni etiam innoxia pulchritudine avertuntur, aures clauduntur quibuscumque sermonibus, & concentibus delectabilibus: moraliter cum sensus non à re ipsa, sed à rei fruitione divellitur, quando scilicet oculus videt, auris audit, sed à rebus visis, & auditis omnis complacentia remouetur. Prima mors, sive separatio securior, & facillior est, dummodo discretionem regat: facilius enim omnem pravæ delectationis occasionem evitare, quam moderationem in ea servare. Altera gravi periculo exposita est, quia sensuum illecebæ magnam vim habent, & ob consensum, ac sympathiam potentiarum, facillimè animam deprimunt ad carnales oblectationes. Et quia ferè cum lacte sensibus blandiri didicimus, licet postea agnoscamus quàm fluxæ sint, & vanæ eorum delectationes, & quàm gravia inferant animæ detrimenta; manent tamen de illis præconceptæ notiones, & fixæ potentiis imagines, donec longo meditando usu, actibusque contrariis paulatim evanescent, & solida Christianæ vitæ principia menti inferuntur. Spiritus est Deus, actusque purissimus, ad quem peringere nemo potest, nisi nubes phantasmatum dissipentur, ipsumque corpus, & sensus continuo usu mortificationis spirituales quodammodo efficiantur.

§. VII.

De pugna adversus gulam, & carnem.

Omnia bona exteriora, omnem seculi pompam, omnem voluptatem deserere & coercere, homini Deum timenti, studioque virtutum sedulo incumbenti non est difficile; at alimenta corpori subtrahere nemo potest; reficiendum enim est edendo, & bibendo, & quotidie urget ista necessitas. Sed quia hæc ipsa suavis est nobis, adversus hanc suavitatem pugnandum est, ne infidetur concupiscentia, & quod salutis causâ facere cogimur, transeat in voluptatem, quæ plerumque præire conatur, cum sequi debeat. Naturali indigentia paucæ sufficiunt, sed quod illi fatis est, delectationi parum est. Sæpè nescimus

utrum subsidium petat inevitabilis corporis cura, an fallacia concupiscentiæ nos decipiat, & in hac incertitudine hilarescit infelix anima, ut salutis obtentu intemperantiam excuset. His tentationibus, quia quotidianæ sunt, quotidie resistendum, & eâ moderatione alendum corpus, ne metam necessariæ nutritionis excedamus. Nihil salubrius animæ & corpori, quàm parca, modesta, & frugalis mensa. Pravas affectiones facile moderatur, qui cibi & potus abundantia fomitem illis non subministrat. Lautiores epulas, & convivia appetere, de illis loqui, ea meditari hominum est, qui terrena sapiunt, & quorum Deus venter est. Christianus verò, ut hominem penitentem decet, nec quidem de cibo cogitat, nisi urgente necessitate: tum ad mensam ea animi præparatione accedat ac si solo pane vesci, & aquam bibere deberet; ex quo fit, ut sit illi suavissimum quicquid superadditum fuerit. Id autem facile quisque servabit, si Sanctorum jejunia ac ferè incredibilem abstinentiam mente revolvat, & sibi Christum imitandum proponat, felle & aceto potatam. Animus ad hæc intentus non attendit ad escas. In pugna verò adversus carnem removenda primum est omnis tentationis occasio, servata in omnibus modestiâ, & severitate, omniumque sensuum continentia. Omnium deinde mulierum vitandum consortium, quoniam magna in diverso sexu vis fomitis est, & ad id uterque fertur, ad quod provocat lex naturæ; etiam si pars superior contradicat: nam menti insiguitur corporalis figura, & sæpè recurrit influens cordi insanabile vulnus. Cavendum denique, ne nimia nos fiducia decipiat, nam qui non timet, jam lapsus est.

§. VIII.

De malis lingue, & de bono silentii.

Difficile est paucis explicare quot mala & damna ex lingua proveniant. In multiloquio non desse peccatum, Spiritus Sancti sententia est (Prov. 10: 19.) loquacitas enim fons est vitiorum, indicium ignorantia, argumentum stultitiæ, fervoris extinctio. Omnis ferè sermo ex superbia procedit, nam loquimur, ut doceamus, ut nos sapientes esse & prudentes ostendamus. Sibi quisque persuadet se multa scire, quæ libenter effluit, ut aliquid esse videatur. Sicut autem corruptus sensim attractus inficit corpus, ita loquacitas animam vitiat, ejusque robur enervat.